

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія філологічних дисциплін

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

навчальної дисципліни
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.2021р. № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою Кременчуцького
льотного коледжу
Протокол від 22.09.2021р. № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.2021р. № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії філологічних дисциплін, протокол від
30.08.2021р. № 1

Розробник:

Голова циклової комісії філологічних дисциплін, спеціаліст вищої
кваліфікаційної категорії, викладач-методист Савченко О. А.

Рецензенти:

1. Викладач циклової комісії економіки і управління, кандидат педагогічних наук, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист Кременчуцького льотного коледжу ХНУВС Носач І.В.
2. Методист, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти та гуманітарних дисциплін Кременчуцького педагогічного коледжу імені А. С. Макаренка Кулікова Т. В.

**1. Розподіл навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисциплін						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Державна мова — мова професійного спілкування	4	2	-	-	-	2	
Тема № 2. Стилїстична диференціація сучасної літературної мови	5	2	-	-	-	3	
Тема № 3. Нормативні засади мови авіаційного спрямування та граматична правильність мовлення техніка (механіка)	8	2	-	4	-	2	Опитування
Тема № 4. Усне професійне спілкування техніка (механіка)	6	2	-	-	-	4	
Тема № 5. Документ як писемна форма мови техніка (механіка)	6	2	-	-	-	4	
Тема № 6. Особливості укладання документів	6	2	-	2	-	2	Опитування
Тема № 7. Терміни та їх місце в професійному мовленні техніка (механіка)	5	1	-	2	-	2	Опитування
Тема № 8. Стандарти наукового стилю в професійній діяльності техніка (механіка)	5	1	-	-	-	4	
Всього за семестр № 3	45	14	-	8	-	23	Екзамен

1.1 Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисциплін						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Державна мова — мова професійного спілкування	6	2	-	-	-	4	
Тема № 2. Стилiстична диференціяція сучасної літературної мови	3	-	-	-	-	3	
Тема № 3. Нормативні засади мови авіаційного спрямування та граматична правильність мовлення техніка (механіка)	6	2	-	-	-	4	
Тема № 4. Усне професійне спілкування техніка (механіка)	6	-	-	-	-	6	
Тема № 5. Документ як писемна форма мови техніка (механіка)	6	-	-	-	-	6	
Тема № 6. Особливості укладання документів	6	-	-	2	-	4	Опитування
Тема № 7. Терміни та їх місце в професійному мовленні техніка (механіка)	6	-	-	-	-	6	
Тема № 8. Стандарти наукового стилю в професійній діяльності техніка (механіка)	6	-	-	-	-	6	
Всього за семестр № 3	45	4	-	2	-	39	Екзамен

2. Методичні вказівки до практичних занять

Тема № 3. Нормативні засади мови авіаційного спрямування та граматична правильність мовлення техніка (механіка)

Практичне заняття: Нормативні засади мови авіаційного спрямування та граматична правильність мовлення техніка (механіка)

Навчальна мета заняття: формування уявлень про норми української літературної мови, прищеплення навичок культури мови. Навчити здобувачів освіти застосовувати орфоепічні, акцентуаційні, лексико-стилістичні норми української літературної мови в усному та писемному спілкуванні. Сформувати знання про граматичні особливості ОДС, лексико-семантичні, стилістичні й морфолого-синтаксичні риси письмового професійного мовлення.

Кількість годин - 4 (денна форма)

Місце проведення: навчальний кабінет

Навчальні питання:

1. Основні ознаки культури мови техніка (механіка).
2. Мовні норми.
3. Словники у професійному мовленні.
4. Граматична правильність мовлення техніка (механіка).

План проведення заняття:

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів освіти (фронтальне опитування).

Формування практичних умінь і навичок здобувачів освіти (виконання вправ).

Перелік питань для поточного контролю та самоконтролю знань:

1. Роль мовної культури в житті людини і техніка (механіка) зокрема. Культура мови як складова частина загальної культури техніка (механіка).
2. Мовні норми. Ознаки мовних норм. Норма та правило. Робота над нормами.
3. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури техніка (механіка).
4. Морфологічні особливості ОДС. Особливості вживання іменників в ОДС. Прикметник в текстах ОДС. Правила спеціального оформлення і запису цифрової інформації. Займенник. Вимоги до скорочування в документах. Правила узгодження присудка з підметом. Синтаксичні особливості ОДС.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. / Уклад. В.Т. Бусел. — К., 2005;
2. Головащук І.С. Словник-довідник з правопису та слововживання. - К., 2008;

3. Єрмоленко С.Я. Новий російсько-український словник-довідник. — К., 2006;
4. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова: [Підручник для вищих навчальних закладів] / М. Г. Зубков. — Харків, 2007;
5. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування: [Навчальний посібник] / З. Мацюк, Н. Станкевич. - К., 2005;
6. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні: Модульний курс: Навч. пос. / В. І. Мозговий. - К., 2006;
7. Плотницька І. М. Ділова українська мова: [Навчальний посібник] / І. М. Плотницька. — К., 2006;
8. Сучасна українська мова: [Підручник] / За ред. О.Д.Пономарева. — К., 2001;
9. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. — К., 2007;
10. Шевчук С.В. Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням [Підручник] / С.В.Шевчук. — К., 2011;
11. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. / І.Ющук. — К., 2007;
12. Англо-російсько-український тлумачний словник до МЕГАмодульного навчального комплексу “Аеронавігація”./ Уклад.В. П. Бабак, В. П. Харченко, Ю.В. Зайцев. - К.: Книжкове вид-во НАУ, 2007;
13. Російсько-українсько-англійська авіаційна термінологія: [Посібник] / Д. Г. Бабейчук. - К., 2000;
14. Російсько-український словник-довідник термінів і словосполучень з авіоніки. / Уклад. А. В. Скрипець, О. І. Варченко, Л. Ф. Верхулевська, Л. Г. Скуратівська, О. М. Степко. - К., 2002;
15. Словник авіаційних термінів. / Уклад. О. А. Савченко. - Кременчук, 2011.

Тема № 6. Особливості укладання документів

Практичне заняття: Особливості укладання документів

Навчальна мета заняття: пояснити призначення документації щодо особового складу, організаційно-розпорядчих, довідкових та фінансових документів пояснити реквізити цих документів, формувати вміння складати та оформлювати документи; розвивати логічне й аналітичне мислення, концентрацію уваги, уяву; виховувати культуру усного й писемного мовлення здобувачів освіти.

Кількість годин - 2 (денна форма), 2 (заочна форма).

Місце проведення: навчальний кабінет

Навчальні питання:

1. Поняття авіаційного технічного документа
2. Документи з кадрових питань (щодо особового складу)
3. Обліково-фінансові документи
4. Організаційно-розпорядчі документи
5. Довідково-інформаційні документи

План проведення заняття:

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів освіти (фронтальне опитування).

Формування практичних умінь і навичок здобувачів освіти (виконання вправ).

Перелік питань для поточного контролю та самоконтролю знань:

1. Класифікація та загальні правила укладання авіаційних технічних документів.

2. Документація з кадрово-конкретних питань. Резюме. Характеристика. Рекомендаційний лист. Заява. Види заяв. Автобіографія. Особовий листок з обліку кадрів. Наказ щодо особового складу. Трудова книжка. Подання обліково-фінансові документи. Доручення. Розписка.

3. Організаційно-розпорядчі документи. Наказ. Класифікаційні ознаки наказу як документа. Основні вимоги до тексту наказу та витягу з наказу.

4. Довідково-інформаційні документи. Довідка. Службова записка. План роботи. Протокол, витяг з протоколу. Звіт. Етикет службового листування. Класифікація листів. Реквізити листа та їх оформлювання. Різні типи листів.

Література:

Нормативна база

1. Інструкція з діловодства в системі МВС України. / Наказ МВС України 23.08.2012 № 747. – К., 2012.

2. Інструкція з оформлення документів у системі МВС України. / Наказ МВС України 25.07.2012 № 650. – К., 2012.

3. ДСТУ 4163-2010. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. – К., 2010.

4. ДСТУ 2732-2012. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення. – К., 2012.

5. ДСТУ 3843-2013. Державна уніфікована система документації. Основні положення. – К., 2013.

6. ДСТУ 3844-2013. Державна уніфікована система документації. Формуляр-зразок. Вимоги до побудови. – К., 2013.

Основна

1. Глущик С. В. Сучасні ділові папери: [Навчальний посібник] / С. В. Глущик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. - К., 2001

2. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова: [Підручник для вищих навчальних закладів] / М. Г. Зубков. – Харків, 2007

3. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування: [Навчальний посібник] / З. Мацюк, Н. Станкевич. - К., 2005

4. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні: Модульний курс: Навч. пос. / В. І. Мозговий. - К., 2006

5. Нелюба А. М. Теорія і практика ділової мови / А. М. Нелюба. – Х., 2007

6. Шевчук С.В. Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням [Підручник] / С.В.Шевчук. – К., 2011

Тема № 7. Терміни та їх місце в професійному мовленні техніка (механіка)

Практичне заняття: Терміни та їх місце в професійному мовленні техніка (механіка)

Навчальна мета заняття: сформувати наукові уявлення про термін і термінологію, особливості авіаційних технічних термінів

Кількість годин - 2 (денна форма)

Місце проведення: навчальний кабінет

Навчальні питання:

1. Термін та його ознаки. Способи творення термінів.
2. Особливості авіаційної технічної термінології.
3. Класифікація авіаційних технічних термінів.
4. Способи творення авіаційних технічних термінів.

План проведення заняття:

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів освіти (фронтальне опитування).

Формування практичних умінь і навичок здобувачів освіти (виконання вправ).

Перелік питань для поточного контролю та самоконтролю знань:

1. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. Ознаки терміну. Різниця між словом і терміном. Термінологія обраного фаху. Способи творення термінів.

2. Особливості авіаційної технічної термінології. Авіаційна технічна термінологія. Лексичний склад і межі авіаційної технічної термінології. Основні вимоги, що висуваються до авіаційного технічного терміну. Професіоналізми та номенклатурні назви. Мовні штампи і кліше.

3. Класифікація авіаційних технічних термінів. Структурні типи авіаційних технічних термінів. Особливості сучасної української авіаційної технічної термінології.

Література:

Нормативна база

1. ДСТУ 3843-2013. Державна уніфікована система документації. Основні положення. – К., 1999.

2. ДСТУ 2395 – 2010. Обстеження документа, встановлення його предмета та відбір термінів індексування. Загальні вимоги.

3. ДСТУ 3325 – 2009. Термінологія. Визначення основних понять.

4. ДСТУ 3582 – 2007. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила.

5. ДСТУ 3966 – 2000. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять.

Основна

1. Дорошенко С.І. Граматична стилістика української мови. - К., 2002
2. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова: [Підручник для вищих навчальних закладів] / М. Г. Зубков. – Харків, 2007
3. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування: [Навчальний посібник] / З. Мацюк, Н. Станкевич. - К., 2005
4. Панько Т.І. та інші. Українське термінознавство: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. / Т.І. Панько, Г. Мацюк, І.Кочан. - Львів, 2004
5. Шевчук С.В. Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням [Підручник] / С.В.Шевчук. – К., 2011
6. Англо-російсько-український тлумачний словник до МЕГАмодульного навчального комплексу “Аеронавігація”./ Уклад.В. П. Бабак, В. П. Харченко, Ю.В. Зайцев. - К.: Книжкове вид-во НАУ, 2007
7. Російсько-українсько-англійська авіаційна термінологія: [Посібник] / Д. Г. Бабейчук. - К., 2000
8. Російсько-український словник-довідник термінів і словосполучень з авіоніки. / Уклад. А. В. Скрипець, О. І. Варченко, Л. Ф. Верхулевська, Л. Г. Скуратівська, О. М. Степко. - К., 2002
9. Словник авіаційних термінів. / Уклад. О. А. Савченко. - Кременчук, 2011